

2008–2010 FLERÅRSPLAN

INNEHÅLL

Upplandsstiftelsen	2
Stiftelsens unika roll	3
Uppdraget	3
Långsiktig inriktning	3
Faktorer att ta hänsyn till	3
Utveckling av prioriterade frågor	3
Stiftelsen som resurs för medlemmarna	4
Möjligheter till genomförande	4
Ekonomi	4
Verksamheter	
1. Naturområden och anläggningar	4
2. Folkhälsa genom friluftsliv	5
3. Naturvård	6
4. Barn/ungdom	7
5. Information och marknadsföring	8
Bilaga 1 Budget med noter	9
Bilaga 2 Karta	11

UPPLANDSSTIFTELSEN ägs av Landstinget och kommunerna i Uppsala län. Stiftelsen bildades 1972 för att "underlätta och stimulera allmänhetens friluftsliv" samt "verka för bevarande och skydd av den uppländska naturen".

Stiftelsen driver en mängd projekt, både för att främja naturvården och för att utveckla friluftslivet. Stiftelsen förvaltar 26 naturområden i länet, varav de flesta är naturreservat. En del är fritidsområden med campingplats eller stugby samt badstränder, strövmarker etc. Andra har som huvudsyfte att bevara och vårda växter, djur och naturmiljöer. Stiftelsen ansvarar också för länets vandringssled, Upplandsleden, för tre kanotleder samt för Idrottsplats (IP) Skogen.

Genom vår naturskoleverksamhet stimulerar vi lärare och klasser till mer verksamhet utomhus. Vi sprider kunskap om länets natur, naturvård och friluftsmöjligheter genom kurser och konferenser, samt genom skrifter, foldrar och vår hemsida.

Postadress Box 26074, 750 26 Uppsala

Besöksadress S:t Johannesgatan 28 G

Tel 018-611 62 71 **Fax** 018-51 16 98

Hemsida www.upplandsstiftelsen.se

FÖRDJUPAD INFORMATION om Stiftelsens verksamhet finns på vår hemsida och i våra årsredovisningar.

På hemsidan beskrivs vår verksamhet, utflyktsmål i länet, naturvård, friluftsliv och skolverksamhet. Här finns även publikationer som pdf-filer.

Varje årsredovisning har ett övergripande tema (se nedan). Inom ramen för detta beskrivs projekt och naturområden. De senaste redovisningarna finns som pdf-filer på vår hemsida.

År	Tema	Områden och projekt
1996	Stiftelsen 25 år	Härjarö, Gåsholmen samt projekt Ekologisk landskapsplanering vid Vällen
1997	Kusten	Alla naturområden och projekt vid kusten
1998	Mälardalens landskapet	Alla naturområden och projekt vid Mälaren samt IP Skogen och skriften Vatten
1999	Dalälven	Alla naturområden och projekt vid Dalälven och arbetet med barn & ungdom/naturskola
2000	Barn, ungdom och natur	All verksamhet inom temat
2001	Naturskogar	Skogsskydd, Kalmarnäs, Kallriga, Bredforsen
2002	Friluftsliv och folkhälsa	All verksamhet inom temat
2003	Vård av kulturlandskapet	Gräsöfonden, Mälardalens landskapet och Roslagshagar
2004	Hotade djur och växter	All verksamhet inom temat
2005	Kustvatten	All verksamhet inom temat

STIFTELSENS UNIKA ROLL

Folkhälsa och bevarandet av natur- och kulturlandskapet är betydelsefulla samhällsfrågor, sannolikt mer viktiga nu än någonsin.

Upplandsstiftelsen främjar länsinvånarnas hälsa och välbefinnande genom att stimulera till vistelse i naturen och genom en mängd olika aktiviteter verkar vi för bevarande av biologisk mångfald.

Upplandsstiftelsens fristående position ger unika möjligheter att initiera och driva verksamheter i nära samarbete med olika organisationer och partner. Det sker ofta med tillgång till externa medel från olika EU-fonder, Naturvårdsverket, Världsnaturfonden m.fl. Verksamheten får därmed en bred bas och ett stort genomslag i samhället.

Stiftelsen har personal med hög kompetens och brett kontaktnät och intar ofta rollen som projektledare. Egen medfinansiering krävs i regel för att kunna erhålla externa medel.

Stiftelsens insatser kompletterar i hög grad kommunernas verksamheter.

UPPDRAGET

Stadgarna anger att Upplandsstiftelsen ska

- underlätta och stimulera allmänhetens friluftsliv samt
- verka för bevarande och skydd av den uppländska naturen.

LÅNGSIKTIG INRIKTNING

Upplandsstiftelsen har beslutat om en långsiktig inriktning som ska prioritera:

- Offensivt förebyggande folkhälsoarbete genom hemsida, kurser och annan information om friluftsmöjligheter.
- Naturvård, inte minst skydd av de sista naturskogarna och vård och skydd av kust- och odlingslandskapet.
- Barn, ungdom och natur, särskilt naturskoleverksamhet.

FAKTORER ATT TA HÄNSYN TILL

- Följande aktuella policydokument berör väsentligen Stiftelsens verksamhet och understryker behovet av gemensamma satsningar på naturvård och friluftsliv:
Miljömål för Uppsala län 2003–2010 (Länsstyrelsen 2003:5).
Miljö kvalitetsmål Levande skogar i Uppsala län (Skogsvårdsstyrelsen Mälardalen 2004).
En samlad naturvårdspolitik (Regeringsskrivelse 2001/02:173).
Mål för folkhälsan (Regeringens proposition 2002/03:35).
En ny strategi för skogsskydd har tagits fram för länet år 2006.

Uppländsk drivkraft. Regionalt utvecklingsprogram för Uppsala län (Regionförbundet Uppsala län 2006).

- Staten satsar stora resurser på åtgärder för bevarande av biologisk mångfald. Här ingår skydd och förvaltning av värdefulla naturområden, åtgärdsprogram för hotade arter och program för Natura 2000-områden m.m. vilket starkt påverkar Stiftelsens naturvårdsarbete. Upplandsstiftelsen bidrar i hög grad till att resurser kan tillföras länet.
- Naturvårdsverket har tagit fram ett 30-punktsprogram för bättre förvaltning och nyttjande av naturskyddade områden "Värna – vårda – visa". Programmet blir vägledande för Stiftelsens förvaltning av naturreservat.
- Biologiska museet i Uppsala blir år 2007 en ny informationscentral (naturum) för länets natur, naturskyddade områden och för att visa ut i naturen (Smultronställen). Stiftelsen deltar i och utvecklar verksamheten.

UTVECKLING AV PRIORITERADE FRÅGOR

Den långsiktiga inriktningen innebär en koncentration av verksamheten till naturvård och vardagsnära friluftsliv/naturkontakt samt på satsningar för barn och ungdom.

Folkhälsa

Styrelsen vill under perioden ytterligare lyfta fram folkhälsoarbetet. I samverkan med berörda parter ska Stiftelsen verka för att öka tillgängligheten till naturen huvudsakligen genom projekt Smultronställen, Naturum Uppland och god förvaltning av Stiftelsens områden och leder. Att information om besöksmål och aktiviteter när nya grupper är en viktig del av arbetet. Avsikten är att nå och öka insatserna för alla länsinvånare, särskilt barn och ungdom, funktionshindrade och invandrare.

Den satsning som Stiftelsen tidigare gjort på bl.a. friluftsområden med anläggningar förskjuts mot att stimulera länsinvånarnas intresse för vardaglig vistelse i naturen.

Naturvård

Stiftelsen fortsätter med satsning på de stora landskapsvårdsprojekten bl.a. Mälarpjektet, Roslagshagar och Dalälvsarbetet. Det sistnämnda är särskilt aktuellt och utvidgas med Heby som medlem i Stiftelsen. Genom Stiftelsens engagemang utvecklas flera kulturlandskapsprojekt med omfattande finansiering från bl.a. EU, Världsnaturfonden (WWF) och staten.

Stiftelsens arbete inom skogsskyddet innebär att en stor del av de medel som staten anslår för skydd av värdefulla naturområden kan komma Uppsala län till del.

Markförvärven koncentreras till små ur- och naturskogsobjekt, rika våtmarker, skärgårdar och blandområden (löv- och hagmarker), dvs. objekt

som inte prioriteras i den statliga satsningen på naturskogar. Ett utåtriktat samarbete mellan Stiftelsen och kommunerna kompletterar den statliga satsningen. Endast områden där den biologiska mångfalden eller höga friluftsvärden hotas, och där detta inte kan säkerställas på annat sätt, kan marken köpas.

Stiftelsens naturområden ska präglas av god skötsel för att gynna såväl besökare som den biologiska mångfalden.

Satsningen på de kustnära marina frågorna samt sjöar och vattendrag fortsätter. Det ger underlag för åtgärder, konkreta insatser och förbättrade beslutsunderlag i samhällsplaneringen.

Barn och ungdom

Naturskolornas utveckling i kommunerna stimuleras genom ekonomiskt bidrag och utbildning av personal samt nätverk. Styrelsens mål är att naturskoleverksamhet utvecklas i varje kommun i samverkan mellan berörd kommun och Stiftelsen.

STIFTELSEN SOM RESURS FÖR MEDLEMMARNA

I ökad utsträckning efterfrågas Stiftelsens kompetens av kommunerna och Landstinget. Upplandsstiftelsen kan gå in och biträda eller komplettera i olika sammanhang. Det kan gälla förvaltning av biologiskt och besöksmässigt intressanta områden, projektledning, samarbetsprojekt etc. Stiftelsen är bl.a. involverad i 15 av 18 olika lokala naturvårdsprojekt som stöds med statliga medel. Utveckling av naturskoleverksamhet och Naturum Uppland är andra exempel.

MÖJLIGHETER TILL GENOMFÖRANDE

I vilken takt och omfattning som de prioriterade frågorna kan utvecklas beror på flera faktorer:

- Årsavgiftens storlek.
- Omprioriteringar.
- Tillgång till externa medel. Flera stora projekt finansieras med medel från t.ex. EU-fonder, Världsnaturfonden och Naturvårdsverket.
- Kompetens hos Stiftelsens personal. Genom att ha hög kompetens kan Stiftelsen vara pådrivande i att formulera idéer och projekt och söka medel för dessa, liksom i att förbättra befintliga områden och verksamheter.
- Ytterligare ett sätt att arbeta för de prioriterade frågorna är i samverkansprojekt. Där består Stiftelsens insatser ofta i att tillhandahålla expertis och att vara en samordnande och initierande plattform.

EKONOMI

Flerårsplanens ekonomi redovisas i bilaga 1. För åren 2008–2010 baseras intäkterna på en årsavgift av 21 kr/invånare från kommunerna tillsammans samt 21 kr/invånare från Landstinget. Åtgärder ska vidtas för att få en budget i balans även åren 2009–2010.

Till de i bilagan redovisade intäkterna och kostnaderna kommer i regel medel för externt finansierade projekt. De tas upp i bilagan i den mån de är beslutade. Fler sådana projekt kan dock bli aktuella under perioden.

Det ska understrykas att dessa projekt inte påverkar Stiftelsens ekonomiska resultat, eftersom intäkter från fonder etc. normalt motsvaras av lika stora kostnader.

VERKSAMHETER

1. NATUROMRÅDEN OCH ANLÄGGNINGAR

De områden som förvärvades under åren fram till 1982 har friluftsliv som dominerande syfte, medan områden som köpts senare har bevarande av naturvärden som främsta motiv. En strävan är att öka naturvårdsambitionerna i friluftsområdena och vice versa, utan att för den skull äventyra områdenas huvudsyften. Stiftelsens områden är en viktig resurs i folkhälsoarbetet.

Områden med anläggningar

Stiftelsen äger sex områden med anläggningar för övernattnings och camping. Drygt 90 byggnader med omgivande marker ingår i det långtidsplanerade underhållet. Avtalen för flera av anläggningarna har setts över för att ge ökad tydlighet i ansvarsfördelning mellan inblandade parter.

En ram på 1,5 miljoner kronor per år har under de senaste åren avsatts i planen för investeringar. Investeringsstakten och fördelningen mellan områdena beslutas av styrelsen i det årliga budgetarbetet.

En löpande översyn sker beträffande anläggningsbestånd och områden i Stiftelsens ägo.

Naturområden

Stiftelsen förvaltar 26 naturområden, varav 16 är formellt skyddade som naturreservat och ett som kulturresevat. Se karta i bilaga 2. Stiftelsen äger eller är delägare i 14 av områdena. Nya områden tillkommer.

Stora krav ställs på god målstyrd skötsel, tillgänglighet för friluftsliv och information. Vi arbetar särskilt med:

- lokal delaktighet i skötseln
- skötselplaner med uppföljningsbara bevarandemål
- friluftsliv och naturupplevelse
- ökad satsning på information, naturvägledning och naturum
- bättre skötsel av naturtyper
- ökad uppföljning och utvärdering

Arbetet med att underlätta för personer med funktionshinder att komma ut i naturen fortsätter. Både fysiska och mentala hinder för naturkontakt ska minskas.

Leder

Stiftelsen huvudansvarar för länets vandringsled, Upplandsleden, samt tre kanotleder och Idrottsplats (IP) Skogen (mobil friluftsanläggning). Kommunerna har åtagit sig drift- och underhållsansvaret genom avtal med Stiftelsen. Upplandsleden vidareutvecklas med slingor av olika karaktär och längd, samt kopplas till andra leder. En tänkbar utökning av Upplandsleden i Heby kommun utreds. Särskilda insatser har påbörjats för att locka ungdomar och andra grupper. Besöksantal och besökarnas typ och önskemål kartläggs i friluftsområden och längs leder.

Karta med Stiftelsens områden och leder, se bilaga 2.

2. FOLKHÄLSA GENOM FRILUFTSLIV

Utöver att äga och upplåta naturområden, anläggningar och utrustning för friluftsliv främjar Upplandsstiftelsen friluftslivet genom att sprida kunskap och påverka attityder. Detta sker genom information, utbildning, marknadsföring och riktade projekt. En kontinuerligt utbyggd och förbättrad hemsida är ett viktigt redskap, liksom foldrar och skrifter. Utveckling av arbetsfältet folkhälsa genom friluftsliv/naturkontakt sker kontinuerligt. Barn och ungdom är en prioriterad grupp.

Smultronställen

Projekt Smultronställen är i permanent verksamhet från år 2007. Det syftar till att på olika sätt stimulera länsinvånarna till ökad vistelse i naturen. Insatser ska göras för att underlätta för besökarna att upptäcka och vistas i både Upplandsstiftelsens egna områden, statliga reservat och kommunala reservat och friluftsområden. Det innebär ett nära samarbete med Länsstyrelsen och kommunerna.

Viktigt är även att stimulera till publika aktiviteter i våra områden, exempelvis genom öppet hus, naturvårdar och guidningar. En speciell satsning görs på barn och ungdom genom skolan och genom aktiviteter som riktar sig till familjer i samarbete med naturskoleverksamheten.

Som en del av projekt Smultronställen stöds lokala verksamheter som syftar till att lyfta fram besöksmål i naturen, exempelvis på Hållnäs-halvön, i Vendelbygden, på Gräsö och Söderön samt i Uppsala och Enköping. Även ytterligare bygder kommer att bli aktuella.

Stor vikt kommer att läggas på arbete med information och marknadsföring av naturområden och upplevelser t.ex. vid köpcentra där

många människor går att nå. Uppdatering av hemsidan, aktivitetskalender och utflyktstips i tidningar planeras. Smultronställen kommer att ha en egen hemsida nära länkad till Biologiska museet/Naturum Upplands hemsida.

Biologiska museet/Naturum Uppland

Biologiska museet kommer att fylla en mycket viktig funktion som ett regionalt informationscentrum om utflyktsmål i naturen för både skolan och allmänheten, guideverksamhet och fördjupad naturkunskap. Stiftelsen avser att aktivt delta i driften av naturum i nära samarbete med Uppsala kommun när anläggningen tas i bruk. En halvtidstjänst har vikts för information/guidning vid museet.

Projekt

Flertalet projekt sker i nära samarbete med kommunerna och Landstinget, andra organisationer och enskilda entreprenörer. Externa medel nyttjas så långt det är möjligt.

Projekt Skärgårdsleden

Projekt Skärgårdsleden etablerar friluftsleder och naturstigar i skärgården. Det sker i samverkan med Ålands och Åbolands skärgårdar, med stöd av EU:s fond Interreg IIIA. Projektet kommer att pågå till utgången av år 2007, men får troligen en fortsättning.

Tillgänglighet till kust samt fiskeguide

Insatser görs för att öka tillgängligheten till länets kuster och kustvatten för båtfolk, kanotister, fiskare, skridskoåkare etc. Det sker bl.a. genom att ställa i ordning sjöisättningsplatser och genom information. En fiskeguide ges ut och revideras vartannat år.

Stöd till nätverk

Nätverket "Friluftsliv för alla" fortsätter som ett forum för kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte. *Projektet "Naturkontakt på familjecentraler och öppna förskolor"* utvecklas ytterligare och sprids över länet inom ett nätverk.

Friluftspris och friluftsbidrag

Ett friluftspris delas ut vart annat år till förtjänta personer eller organisationer. Ekonomiskt stöd kan ges till projekt som främjar friluftslivet.

3. NATURVÅRD

Upplandsstiftelsen främjar biologisk mångfald genom att äga och förvalta biologiskt värdefulla markområden samt genom projekt med syfte att värna om växter och djur. Många projekt sker i samverkan med andra organisationer och markägare och med ekonomiskt stöd från bland andra Världsnaturfonden, EU:s fonder och Naturvårdsverket.

Skydd av värdefulla naturområden

Naturvårdens insatser för att bevara värdefulla skogsområden är inne i en mycket intensiv period med vidgade mål som formulerats av riksdag och regering. Upplandsstiftelsens arbete med skydd av värdefull skogsmark förstärker på ett avgörande sätt länets möjligheter att freda värdefulla skogsområden genom de statliga medlen. Av de 51 områden som skyddats i länet under perioden 1998–2005 har Upplandsstiftelsen verkat för att 42 av dessa blivit skyddade (varav nio som Stiftelsens egna objekt). I varierande grad har Stiftelsens insatser bestått i inventeringar, avgränsningar, förhandlingar, framtagande av beslut och skötselplaner.

Stiftelsen är även en resurs för kommunerna i naturskyddsarbetet. I flera fall har Stiftelsen för kommuners räkning tagit fram underlag för bildande av naturreservat. Detta förfarande kan vara aktuellt för ytterligare objekt under planperioden.

Stiftelsen utökar successivt samarbetet med kommunerna i naturskyddsarbetet. Under perioden planeras att tillsammans med flera kommuner freda biologiskt värdefulla områden med höga friluftsvärden.

Upplandsstiftelsens egna insatser för att värna värdefull skogsmark avser skogsområden med stor betydelse ur regional- och riksperspektiv. I första hand prioriteras skydd av små ur- och naturskogar, lövträdsrika skogar, våtmarker med sumpskogar och skärgårdsområden. Dessa typer av objekt prioriteras inte som förstahandsobjekt inom det statliga skogsskyddsarbetet.

Naturvårdsprojekt

Ekologisk landskapsplanering

Arbetsformen innebär ett nära samarbete med markägare, föreningar och kommuner med syftet att skydda och vårda värdefulla arter och miljöer inom biologiskt intressanta större områden. Verksamheter bedrivs vid bl.a. Dalälven och Länna/Almunge. De undersökningar och planer som tas fram leder till konkreta åtgärder i form av såväl anpassad skötsel som reservatsbildning. Markägarna tar frivilligt ett mycket omfattande naturvårdsansvar. Ett antal av de olika delprojekten finansieras genom externa medel.

Under perioden utvecklas ytterligare samarbetet mellan Holmen Skog AB och Stiftelsen för att skydda och vårda värdefulla naturmiljöer i Almunge och Lännatrakten.

Vård av kulturlandskapet

Stiftelsen har under senare år utvecklat olika samarbetsprojekt med Världsnaturfonden, markägare och andra berörda parter för att driva projekt med syfte att vårda och bevara värdefulla kulturmärken. Erfarenheten visar att Stiftelsen passar mycket väl som projektledare/koordinator. Genom Stiftelsens initiativ har länet beviljats omfattande externa medel till bl.a. Mälarhagar och Roslagshagar.

Upplandsstiftelsen planerar att ta fler initiativ som samordnare av stora projekt. Det är angeläget att Stiftelsen kan utveckla denna nyckelposition och att ökade resurser kan skjutas till för kommande projekt. Under perioden 2007–2013 ökar EU-medlen och de nationella anslagen för vård av kulturlandskapet.

Mälarprojektet

Hittills har ca 1 000 ha värdefulla ängs- och hagmarker restaurerats. För arbetet i mälarlandskapet planeras under perioden:

- Ytterligare restaureringar.
- Att fler intressanta platser ställas i ordning för besökare vilket ökar tillgängligheten till landskapet.
- Fortsatt samverkan med lantbrukare inom Mälarhagskött ekonomisk förening och liknande projekt.
- Uppföljning av genomförda restaureringar. Medel för åtgärderna kommer som tidigare att sökas från EU-fonder, staten m.fl.

Roslagshagar

Det kustnära kulturlandskapet i de tre kustkommunerna har mycket höga natur- och kulturvärden. Upplandsstiftelsen planerar att öka resurserna för att bevara de rikaste markerna och kommer att tillsammans med Världsnaturfonden m.fl. söka ytterligare medel från EU-fonder.

Arbetet inriktas på restaureringar, uppsättning av stängsel och samverkan med brukare för att effektivisera vården. Upplandsstiftelsen och Världsnaturfonden samverkar med flera parter för utveckling av naturbeteskött från Roslagen.

Gräsöfonden

Gräsöfonden kommer troligen att söka ytterligare EU-medel för att finansiera åtgärder i kulturlandskapet. Flera olika verksamheter planeras, bl.a. sammanhållen information om Gräsöns natur- och kulturlandskap. Gräsöfondens styrelse prioriterar även insamlingen till fonden.

Värdefulla marker vårdas

Upplandsstiftelsen avser att medverka vid restaurering och utveckling av flera våtmarksområden, inklusive anordningar för friluftslivet:

- Ängsmarker vid Vendelsjön
- Fyris Östra Källor vid Dannemorasjön
- Ångar vid sjön Kärven
- Ledskär

Upplands flora

Det omfattande projektet Upplands flora kommer under planperioden att avrapporteras. Stiftelsen avser att stödja detta.

Åtgärdsprogram och övervakning

Omfattande statliga medel kommer under perioden att satsas på åtgärdsprogram för hotade växter och djur samt på utvecklad vård och uppföljning inom Natura 2000-områden. Stiftelsen är aktiv och skriver flera av de nationella programmen för specifika arter. Under perioden planeras åtgärder för att förbättra livsmiljön för flera sådana arter, bl.a. mnemosynefjäril och vitryggig hackspett. För utförandet av det omfattande arbetet är Stiftelsen en given part med rik erfarenhet och kunskap om länets naturtillstånd.

Vattenvårdsprojekt

Sjöar och vattendrag

Arbetet med att förbättra förutsättningarna för länets landskapsfisk asp fortsätter under perioden och konkreta åtgärder planeras. Flodkräftans förekomst i länet kartläggs och där så behövs kommer biotopvårdsåtgärder att genomföras för att rädda hotade bestånd. Andra hotade arter inventeras, exempelvis kransalger i sjöar. Skötsel- och skyddsåtgärder föreslås/genomförs.

Kustvatten

Genom Stiftelsens engagemang har flera projekt med omfattande EU-finansiering genomförts eller startat.

Avsnörande havsvikar och grunda havsvikar är två naturtyper som Stiftelsen kartlagt. Under perioden fortsätter det operativa arbetet med att identifiera och freda dessa områden, bl.a. inom ramen för det nationella Natura 2000-arbetet. I ett samarbetsprojekt med Länsstyrelsen fortsätter arbetet med att bygga upp en GIS-baserad databas över länets marina grundområden. Databasen kan tjäna som underlag för skydd av värdefulla områden samt som hjälp vid kommunernas ärendehandläggning. Redan nu etablerade samarbeten med Sveriges alla kustlän kommer troligen att utvecklas ytterligare under perioden.

Hotade kustfåglar

Upplandsstiftelsens fortsätter arbetet med att genom jakt skydda särskilt värdefulla fågelområden från mink. Arbetet kommer att utvecklas vidare med bl.a. medel från staten.

Ökad samverkan med kommunerna

Under perioden genomförs påbörjade projekt inom den statliga satsningen på lokal naturvård.

Stiftelsen samverkar med länets samtliga kommuner och biträder dem med kunskap och medfinansiering. Flera fina samarbetsprojekt pågår och

ytterligare planeras att tillkomma. Pågående eller planerade samarbetsprojekt är:

- Roslagens kulturmarker: samverkan mellan Östhammars kommun, Stiftelsen och Världsnaturfonden.
- Dyarna och Uvberget samt naturskola. Samarbete med Enköpings kommun och Naturskyddsföreningen.
- Utvecklingen av Kalmarnäsreservatet och naturskolan samt Granåsen. Samarbete med Håbo kommun och föreningar.
- Samverkan med Älvkarleby kommun på temat naturvård, naturskola och friluftsliv.
- Samverkan med Uppsala kommun i bl.a. Biologiska museet, Länstrakten, Wik och åtgärder för fisken asp.
- Samverkan med Tierps kommun vid utformning av naturstig, Ledskär och Vendelsjön, samt Roslagshagar i Hållnäs.
- Naturstig vid Valloxen samt restaurering av Trunsta träsk. Samverkan med Knivsta kommun.

Naturvårdspris och naturvårdsbidrag

Ett naturvårdspris delas ut vart annat år. Ekonomiskt stöd ges till projekt som främjar praktiskt naturvårdsarbete. Under perioden kan Stiftelsen komma att överväga om en del av medlen kan användas för att stimulera barn och ungdom, bl.a. skolklasser, så att de ska kunna komma ut i naturen.

4. BARN OCH UNGDOM

Stiftelsen har barn och ungdom som särskilt utpekad målgrupp. Genom att stimulera denna grupp till ökat intresse för friluftsliv och naturvård uppnås särskilt stor effekt av gjorda insatser. Barn och ungdomar kan nås i två situationer: i grupp (skola, förskola etc.) och i vardagliga familjesituationer.

Naturskoleverksamhet

Upplandsstiftelsens naturskoleverksamhet arbetar genom att:

- Fungera som ett utomhuspedagogiskt centrum i länet.
- Sprida utomhuspedagogikens idéer och aktuell forskning till skolor och förskolor i länet.
- Inspirera till mer naturskoleaktivitet ute på skolorna.

Detta sker framförallt genom kurser och träffar med länets lärare. Målet är att utomhusverksamhet ska vara en del av skolans ordinarie verksamhet.

Stiftelsen arbetar i nära samverkan med kommunernas naturskolor och verkar för att få till stånd ordinarie naturskoleverksamhet i alla kommunerna. Naturskolebussen fortsätter att användas i hela länet och har verksamhet både för barn och vuxna.

Aktuella nationella utvärderingar visar att svenska grundskoleelever fortsätter att uppvisa sämre resultat i matematik, fysik, kemi och svenska. Även den "biologiska analfabetismen" diskuteras. Allt fler larmrapporter om överviktiga barn och barn med dålig kondition publiceras också.

Inom dessa bristområden har naturskoleverksamhet och utomhuspedagogik mycket att tillföra. Upplandsstiftelsen vill gå vidare genom att skapa fler övningar som ökar elevernas förståelse för de naturorienterade ämnena, matematik och svenska. Det blir ett sätt att bredda naturskoleverksamheten och få ut fler lärare och elever så att rörelse, samarbete, natur och friluftsliv blir en naturlig del av skolan.

Naturområden för barn

Under planperioden avser Upplandsstiftelsen att planera och utveckla naturområden för barn, barnfamiljer och lägerskolor samt att informera om dessa möjligheter. Vidare försöker Stiftelsen genom konferenser och olika projekt påverka andra aktörer till större insatser för att ge barn och ungdomar ökad naturkontakt. Se även avsnitt 2.

I Stiftelsens arbete ingår en ökad samverkan mellan naturskolorna i kommunerna och Stiftelsens olika verksamheter för att få ut barnfamiljer och ungdomar i naturen. Det gäller t.ex. att

- anpassa Stiftelsens egna och andra naturområden bättre för barn och barnfamiljer
- ordna aktivitetsdagar för familjer på olika platser
- utveckla hemsidan för barn och ungdomar
- satsa på vardagsnära friluftsliv
- samverka med Naturum Uppland.

Lägerskolor

Stiftelsen kommer att utveckla områden för lägerskolor, bidra med utrustning och skapa pedagogiska program. I Härjarö, Rävsten och Hammarskog finns goda förutsättningar och i Ängskär utreds möjligheterna för denna verksamhet.

5. INFORMATION OCH MARKNADSFÖRING

Stiftelsens informationsarbete ska:

- *öka intresset för naturvård och friluftsliv*
- *ge praktisk information om friluftsverksamheter, Smultronställen och naturområden*
- *göra Stiftelsen känd som en kraftfull och kompetent regional organisation för naturvård och friluftsliv.*

Hemsidan (www.upplandsstiftelsen.se) kommer att utvecklas och uppdateras kontinuerligt. En speciell hemsida för Smultronställen kommer att byggas upp i samarbete med Naturum Uppland, kommunerna och Länsstyrelsen.

Exempel på andra insatser är

- produktion av foldrar och skrifter samt spridning av dessa, särskilt till utvalda målgrupper
- muntlig information till företag, organisationer och grupper
- kurser, konferenser, seminarier
- information inom ramen för projekt
- medverkan i utställningar
- information vid naturområden i form av främst skyltar, foldrar och naturstigar
- aktivt stöd till den regionala informationscentralen i Biologiska museet/Naturum Uppland i Uppsala.

FLERÅRSPLAN 2008-2010 (kk)

2007-02-20

Bilaga 1

Ansvar	Intäkter	Budget	Budget	Flerårsplan			Not
		2006	2007	2008	2009	2010	
	Uppräkning av årsavgift	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
	Årsavgifter	12 708	13 447	13 437	13 517	13 597	1)
201	Kansli, bidrag från uppdrag	100	100	150	150	120	
31	Arrenden från anläggningar	565	966	966	966	999	2)
32	Naturområden: arrenden, mm	310	541	350	350	350	
41	Naturskola		50	50	50	50	
	<i>Extern finansiering</i>	5 534	4 039				
	<i>Projektmedel från föreg. år</i>	2 180					
	<i>Uttag ur ändamålsbest medel</i>	1 060	785	750	850	850	3)
	Summa intäkter	21 397	19 928	15 703	15 883	15 966	
	<i>Summa utan extern finans</i>	13 683	15 889	15 703	15 883	15 966	

Kostnader

201	Personal kansli (ej projekt)	5 031	5 226	5 435	5 652	5 879	4)
	Kansli & gemensamt	1 475	1 612	1 612	1 660	1 710	
202	Förtroendevalda	500	500	500	515	530	
30-31	Anläggningar drift	316	486	580	597	615	
31	Fastighetsunderhåll (LPU)	677	700	700	721	743	
32	Naturområden skötsel	1 302	1 450	1 285	1 424	1 466	
	<i>Extern finansierat</i>	882	890				
34	Leder	250	250	250	258	266	
	<i>Extern finansierat</i>	60					
4	Barn & ungdom, naturskola	505	580	480	580	597	5)
	<i>Extern finansierat</i>	1 176					
5	Friluftsliv med Smultronställen	793	694	350	361	371	6)
	<i>Extern finansierat</i>	298	289				
60-62	Naturvård egna projekt	1 411	1 951	1 951	2 183	2 248	
	<i>Extern finansierat</i>	4 238	2 860				
63	Naturvård, markköp	663	500	500	500	500	7)
	Summa kostnader	19 577	17 988	13 643	14 450	14 926	
	<i>Summa utan extern finans</i>	14 099	13 949	13 643	14 450	14 926	

	Resultat I	1 820	1 940	2 060	1 433	1 040
	Räntekostnad, netto	-40	-40	-40	0	40
	Resultat II	1 860	1 980	2 100	1 433	1 000
	Avskrivningar	1 860	1 980	2 100	2 075	2 075
	Resultat III	0	0	0	-642	-1 075

Summa R III åren 2007-2010 **-1 718**

Ändamålsbestämda medel 31 december:

Naturvårdsfonden	1 104	1 104	604	104	0
Investeringar o projekt naturvård/friluftsliv	4 174	2 918	2 668	2 318	1 572
Ändamålsbest medel (ur Grundkapital)	0	4 597	4 497	4 397	4 297
Grundfond	9 597	5 000	5 100	5 200	5 300
Eget kapital per 31 december	14 875	13 619	12 869	12 019	11 169

Externa intäkter från EU-fonder, WWF, uppdrag mm har de tre senaste åren uppgått till ca 1500 kkr/år. Ovan upptas endast de externa intäkter, och motsvarande kostnader, som är kända i dagsläget.

Noter

- 0 Generellt: Löner 4 % uppräknig. Övriga kostnader räknas upp med 0 % år 2008 och 3 % därefter.
- 1) Beräknat efter 21+21 kr/invånare utan uppräknig för kostnadsutvecklingen.
Befolkningsökning beräknad till 1 900 personer/år (motsvarar 80 kkr).
- 2) Härjarö 350 kkr, Gräsöbaden 350+60 kkr, Ångskär 41+100 kkr, Rävsten 45 kkr, Rullsand 20 kkr.
- 3) Stöd till naturskolor år 2008: 100 kkr till Älvkarleby, 100 kkr till Enabygden och 50 kkr till Håbo.
Från år 2009 tillkommer Östhammar 100 kkr. Markköp för naturvård 500 kkr per år.
- 4) Löner kansliet: uppräknig med 4 %.
- 5) Bidrag till naturskola år 2008: 150 till Uppsala, 100 kkr till Älvkarleby, 100 kkr till Enabygden och 50 kkr till Håbo. Från år 2009 tillkommer Östhammar 100 kkr.
- 6) Bidrag till drift av Naturum Uppland 150 kkr (plus halvtidstjänst ur egen personal).
- 7) Markförvärv och intrångsersättning sker genom uttag ur ändamålsbestämda medel år 2008–2010.
- 8) Enligt beslut 2007-01-11 vid extra stämma: Grundfond 5 miljoner kr och resterande i Grundkapitalet överförs till ändamålsbestämda medel.

Bilaga 2

Kartan kommer att uppdateras med Heby kommun och nya områden!

